

ЗАКОНОДАВЧІ ЗМІНИ У ПЕНСІЙНІЙ СИСТЕМІ З 1 СІЧНЯ 2015 РОКУ

28 грудня 2014 року Верховною Радою прийнято Державний бюджет України на 2015 рік та низку законів, що регулюють питання бюджетного, податкового, трудового, пенсійного та іншого законодавства. Ухвалені зміни мають значний вплив і на розвиток пенсійної системи.

1. Закон України № 76-VIII «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України» :

- змінює розміри «спеціальних» пенсій;
- ліквідує достроковий вихід на пенсію за 1,5 року до досягнення пенсійного віку;
- передбачає, що окремі види надбавок та підвищень до пенсій встановлюються Кабінетом Міністрів України;

2. Закон України № 80-VIII «Про Державний бюджет України на 2015 рік»:

- затверджує розміри прожиткового мінімуму та мінімальної заробітної плати на 2015 рік;
- надає право Кабінету Міністрів України встановлювати розміри окремих соціальних виплат.

3. Закон України № 71-VIII «Про внесення змін до податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи»:

- змінює межу для оподаткування «великих» пенсій;
- встановлює новий порядок сплати збору на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування (при купівлі іноземної валюти, при клеймуванні ювелірних та побутових виробів).

4. Закон України № 77-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці»:

- об'єднує фонди загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та від нещасного випадку на виробництві та професійних захворювань;
- встановлює нові умови нарахування та сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування.

Основні зміни у пенсійному забезпеченні

Змінюються розміри «спеціальних» пенсій

З 1 січня 2015 року при призначенні пенсій таким категоріям пенсіонерів, як прокурори, державні службовці, судді, народні депутати, службовці органів місцевого самоврядування, відсоток від заробітної плати, що береться для обчислення пенсії, зменшується з 70 до 60.

При призначенні пенсій за законом «Про наукову та науково-технічну діяльність» відсоток від заробітної плати, що береться для обчислення пенсії, зменшено з 80 до 60.

Передбачено, що пенсіонер будь-якої із «спеціальних» категорій позбавляється права на одержання «спеціальної» пенсії у разі вчинення корупційного діяння (звільнення з роботи у зв'язку із засудженням за умисний злочин із використанням свого посадового становища або притягнення до адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язане з корупцією).

Перерахунок «спеціальних» пенсій вже не буде проводитися щоразу при зростанні заробітної плати працюючих службовців. Порядок проведення перерахунків таких пенсій визначатиме Кабінет Міністрів України.

Припиняється достроковий вихід на пенсію у зв'язку із скороченням штатів та за станом здоров'я

З 1 січня 2015 року скасовано можливість виходу на пенсію достроково за півтора року до досягнення пенсійного віку, якщо людина звільняється у зв'язку із скороченням штатів або за станом здоров'я.

Також виключено норму щодо дострокового виходу на пенсію за два роки до досягнення пенсійного віку особам, які вивільняються у зв'язку із закриттям ЧАЕС. Але ця зміна здебільшого є технічною, оскільки норма практично не використовувалась.

Пенсії, призначені достроково до 1 січня 2015 року, будуть виплачуватися і надалі.

Кабінет Міністрів України визначає розміри пенсій, надбавок, підвищень чорнобильцям та дітям війни, а також порядок індексації пенсій

Розміри мінімальної пенсії інвалідам-чорнобильцям, додаткової пенсії за шкodu, заподіяну здоров'ю внаслідок аварії на ЧАЕС, розміри компенсацій сім'ям за втрату годувальника внаслідок чорнобильської катастрофи встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Аналогічне право надано Кабінету Міністрів і щодо визначення розміру підвищення дітям війни.

На сьогодні розміри зазначених виплат встановлені постановами Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1210 та від 28 грудня 2011 року № 1381.

Скасовано норму щодо призначення до пенсій доплат за проживання на забруднених територіях.

Розміри раніше призначених пенсій у зв'язку із прийняттям цієї норми не зменшаться. А для пенсій, призначених після 1 січня 2015 року, відповідна доплата встановлюватиметься вже не буде (*розмір доплати становив від 5,20 грн. до 13,20 грн.*).

Законом про Державний бюджет України на 2015 рік підтверджено право Кабінету Міністрів України на встановлення розмірів окремих соціальних виплат, у тому числі чорнобильцям, дітям війни, військовослужбовцям та деяким іншим категоріям громадян.

Крім цього, відповідно до Державного бюджету, Кабінет Міністрів України має затвердити спеціальний порядок проведення індексації розмірів пенсій у 2015 році.

Розміри прожиткового мінімуму та мінімальної заробітної плати на 2015 рік, грн.

Вид соціальної гарантії	з 1 січня	з 1 грудня
Прожитковий мінімум на одну особу в розрахунку на місяць, грн.	1176	1330
для дітей віком до 6 років	1032	1167
для дітей віком від 6 до 18 років	1286	1455
для працездатних осіб	1218	1378
для осіб, які втратили працездатність	949	1074
Мінімальна заробітна плата, грн.	1218	1378

В Україні розмір мінімальної пенсії за віком дорівнює прожитковому мінімуму для непрацездатних. Величина надбавок та підвищень до пенсій (*наприклад, доплати за понаднормовий стаж, підвищення пенсії учаснику бойових дій, який досяг 85 років, тощо*) також прив'язана до цього показника.

З 1 грудня 2015 року, згідно із законом про держбюджет, прожитковий рівень для осіб, які втратили працездатність, зросте до 1074 гривень.

Для пенсіонерів це означає, що з 1 грудня 2015 року буде проведено перерахунок пенсій, а також надбавок і підвищень до них, виходячи з величини 1074 грн.

Суми понад три мінімальних заробітних плати будуть оподатковуватися

Згідно із законодавством, яке діяло до 1 січня 2015 року, оподаткуванню підлягали суми пенсії, що перевищували 10 тис. гривень, у частині такого перевищення.

З 1 січня ц.р. внесено зміни до статті 164 Податкового кодексу, і тепер оподаткуванню підлягають пенсії, розмір яких перевищує три мінімальних заробітних плати (3654 грн.), в частині такого перевищення за ставкою 15%. *Наприклад, якщо розмір пенсії становить 4100 грн., то оподатковуються тільки 446 грн. – та частина, яка перевищує межу в 3654 грн.*

Якщо ж сума перевищення над трьома мінімальними заробітними платами більша за 10-кратний розмір мінімальної заробітної плати, то ставка податку збільшується до 20%.

Оподаткування пенсій здійснюється органами Пенсійного фонду України в автоматичному режимі. Пенсіонерів не потрібно звертатися з цих питань до податкової інспекції чи управління ПФУ.

Зміни щодо збору на обов'язкове державне пенсійне страхування (валюта, ювелірні вироби)

Збір на обов'язкове державне пенсійне страхування запроваджено в Україні в 1998 році

З 1 січня 2015 року набули чинності нові норми щодо збору при купівлі іноземної валюти.

Ставку збору збільшено з 0,5% до 2%, його сплачують лише фізичні особи, які купують готівкову валюту (крім громадян, які мають валютні кредити й купують іноземну валюту для їх погашення).

Також із 1 січня 2015 року замість збору від продажу ювелірних виробів із золота, платини та дорогоцінного каміння в Україні запроваджується збір при клеймуванні ювелірних та побутових виробів державним пробірним клеймом на казенних підприємствах пробірного контролю.

Розмір збору – 10% вартості основного дорогоцінного металу (золота, срібла, платини, паладію) у перерахунку на вагу чистого металу. Сума визначається за офіційним курсом банківських металів на момент, коли виріб подається на клеймування.

Казенні підприємства пробірного контролю подають до 20 числа місяця, що настає за звітним, до органів Пенсійного фонду звіт про нарахування (утримання) та сплату збору на обов'язкове державне пенсійне страхування при здійсненні клеймування виробів державним пробірним клеймом.

Нова форма звітності для платників цього збору (як і збору при купівлі готівкової іноземної валюти) нині розробляється Пенсійним фондом і буде затверджена Кабінетом Міністрів України.

Перевірки контролюючих органів – виключно з дозволу КМУ чи за заявкою суб'єкта господарювання

Законодавством, що набрало чинності з 1 січня 2015 року, продовжено мораторій на перевірки контролюючими органами підприємств, установ та організацій, фізичних осіб – підприємців. У 2015 та 2016 роках вони здійснюватимуться виключно з дозволу Кабінету Міністрів України або за заявкою суб'єкта господарювання щодо його перевірки.

Зміни у нарахуванні єдиного внеску на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування

З 1 січня 2015 року відбулися істотні зміни в законодавстві щодо сплати єдиного внеску, спрямовані на детінізацію ринку праці та легалізацію заробітної плати. Зокрема:

- передбачено нарахування єдиного внеску за кожну застраховану особу;
- запроваджено мінімальний внесок за місяць за найманих працівників;
- запроваджено знижувальний коефіцієнт розміру єдиного внеску за найманих осіб за основним місцем роботи для роботодавців, які підвищують заробітну плату.

Роз'яснення з питань нарахування та сплати єдиного внеску надає Державна фіскальна служба України.